

ביסקוויטים ללא גלוטן, **רובה מים ענק** או לולב בתל אביב – העיקר שיהיה ליהודי טוב • אם **עטיפה של שוקו** מתגלגלת בבית המדרש, תעשו טובה: אל תקראו לעצמכם חסידים • נגד **הכרזת עצמאות**, בעד לתת את כל־כולך • **חסידים לא נפרדים:** שיחת חברים בין **אליה אופן ואחיה מרקוביץ**, תלמידים בישיבת 'נחלת ישראל' – זיכרונות ודיבורים ממורה דרכם, **הרב שניאור קץ** זצ"ל

יום רביעי בצהריים... מה הבעיה לצעוק

"ה' הוא האלוקים"?!

אליה: קודם כל, "חסידים לא נפרדים", ואנחנו רוצים להתוועד על הרב שניאור.

הדבר שראינו הכי חזק אצל הרב שניאור, שהוא הפך את כל העולם בשבילו, זה הנושא של החסידות. היו אצלו הרבה דברים מיוחדים ומרכזיים, אבל בתוך החינוך הוא הכניס המון־המון עניינים של חסידות, ורצינו לשתף בזה את כולם.

אפשר להתחיל מזה שקודם כל הרב שניאור הקים מוסדות חינוך בצפון כחלק מהשליחות שלו, והוא קרא להם על שם הבעל שם טוב הקדוש.

אחיה: אחד החברים סיפר לי, שכשהוא שאל את הרב שניאור "מה הסוד החינוכי שלך?", הרב שניאור אמר "אין לי שום סוד בחינוך, חוץ מזה שאני רוצה שהתלמידים שלי ישאלו את עצמם כל הזמן – איך אני מרבה כבוד ה' בעולם".

אחר כך שמעתי שאחד התלמידים מהמחזורים הראשונים בישיבה התיכונית סיפר שהוא הגיע לרב שניאור עם שני חברים כשבועיים לפני הפטירה, כשהרב כבר היה מאוד חלש והיה לו קשה לדבר. הרב שניאור אמר איתם 'לחיים', ובסוף השיחה הרב שניאור אמר לו "אם יש משהו שהצלחנו להחדיר קצת בישיבה, זה שאדם צריך לשאול את עצמו מה הקשר שלו עם ה'. לפחות לשאול את השאלה הזאת. זהו".

באמת העניין הזה היה מאוד חזק אצל הרב שניאור, וזו גם הייתה אצלו נקודת החסידות.

כעת אני נזכר שהיה לרב שניאור וורט שהוא היה חוזר עליו הרבה כששאלו אותו "מה נקודת החסידות". זה וורט מה'ישמח ישראל' מאלכסנדר שהעיקר הוא 'לצאת מעצמך', תוכל להשלים לנו אליה?

אליה: "ויגדל משה ויצא אל אחיו" – אדם נעשה גדול כשהוא יוצא מעצמו ליהודי אחר, יוצא מעצמו לחשוב על הקב"ה. אני באמת רוצה לגעת בנקודה הזו.

בתמוז האחרון הגיעו לרב שניאור חבר'ה בוגרים של הישיבה, מישיבת מרכז הרב, וביקשו ממנו הדרכה לפני גיוס: "מה ה' רוצה ממנו בצבא?". הם אמרו לו: "הרב, אתה חינכת אותנו לשאול כל הזמן מה ה' רוצה מאיתנו, ועכשיו, לפני הגיוס, אנחנו רוצים לשאול את השאלה הזו. שאלנו כמה רבנים ואף אחד לא עונה לנו, אז באנו לפה לשאול אותך..."

הרב שניאור אמר להם: "תראו, כשאדם מגיע למקום, קודם כל הוא רוצה בדרך כלל להתמקם, להרגיש טוב ורק אחר כך להתחיל להתעסק ולהשפיע. אבל האמת היא שלא כך צריך להיות. צריך קודם כל לראות איפה אתה נכנס להשפיע, איפה אתה נכנס לפעול על עוד יהודי".

ראינו שהנקודה הזאת הייתה ממש בנפשו.

אחיה: ממש. גם הדאגה ליידישקייט, להטיב ליהודי ברוחניות, אבל גם הדאגה כל הזמן לדברים הכי פשוטים, ויש אין־ספור סיפורים כאלו. לדוגמה, גיסי שלם סיפר שמתישהו בכיתה ט' הרב שניאור הגיע אליו, הביא לו חבילת ביסקוויטים ואמר: "שלם, אתה אוהב ביסקוויטים, חשבתי עליך וקניתי לך ביסקוויטים". גיסי לא הבין מה קורה, ומה שהתברר הוא שהייתה לו חצי חבילת ביסקוויטים תקופה ארוכה על המקום שלו בישיבה, והרב שניאור ראה שתמיד יש לו ביסקוויטים לצדו והבין שהוא אוהב מאוד ביסקוויטים... עד השמינית הרב שניאור כל הזמן היה מביא לו ביסקוויטים, כשהוא מכנה אותו 'ביסקוויט־מן' ואומר לו "חשבתי עליך". לפעמים קרה שהביא גם ביסקוויטים ללא גלוטן או ללא סוכר... פעם הוא גם הגיע אליו עם כמה ביסקוויטים שבורים בשקית סנדוויץ' ואמר לו "הפכתי את כל הבית בשביל למצוא לך ביסקוויטים, אשתי עזרה לי, תמחל לי, זה מה שמצאתי..." כל זה כשמדובר בבחור רנדומלי לחלוטין, מתוך מעל 150 בחורים רק בישיבה התיכונית...

אליה: פלאי פלאות. גם כשהבן שלי עשה חלק"ה, הרב שניאור דיבר איתו בעדינות, ותוך כדי גזר ליעקב־יוסף איזה חצי תלתל קטנטן מאחורה בלי שהוא שם לב. וגם זה היה אחרי שהבטיח לו רובה מים ענק, שהוא הלך בעצמו לקנות ולהביא לו...

מדובר בדאגה לדברים הכי־הכי בסיסיים, הכי פשוטים, הכי יומיומיים, אבל שוב, מאחורי כל זה באמת הייתה הרוח החזקה מאוד־מאוד שדורשת להט חסידי. כבר בישיבה התיכונית זה הורגש, ובישיבה הגבוהה זה הורגש עוד יותר.

גבר שכזה...

אליה: הרב שניאור שידר לנו – תלכו על זה בכל הכוח, אל תחכו לי שאני אוביל אתכם. לכו על החסידות בכל הכוח, תעשו את הכל. בין היתר, גם מנהגים חסידיים, כולל למשל בזמירות שבת, בזמירות סעודה שלישית. כשהרב שניאור הגיע לישיבה הגבוהה בהקמה של הישיבה, הוא מיד התחיל לשיר: 'בני היכלא', שלש פעמים 'מזמור לדוד', 'א־ל מסתתר', 'אין כא־להינו' – את כל מה שכתוב בסידור. רק אחרי זה הוא בכלל הרים את הראש והתחיל לדבר או לשיר ניגונים אחרים...

כמובן, בדרך הזו כל החיים מתמלאים בחיות של החסידות. הכל מלא וגדוש בחסידות. גם בלימוד, להעמיק ולהבין; גם בחיות, ברגש, בלב; וגם ברגליים, כפשוטו ממש, ברמ"ח ושס"ה.

אחיה: הרב שניאור היה אומר שהבעל שם טוב הכניס 'פרישקייט' בעבודת ה', שזה אומר בעברית 'טריות' או 'רעננות'. שעבודת ה' תהיה מלאה בחיות, שמשהו יזוז בקשר שלנו עם ה'.

אני נזכר שפעם, באיזו שיחה ששמורה אצלי בלב הוא אמר, "העיקר שיזוז משהו בקשר עם הקדוש ברוך הוא" – כמו שציינת על הלב החסידי – "אנחנו רוצים שיזוז משהו, ינוע, ואנחנו עושים כל מה שאפשר; לומדים חסידות לפני התפילה, אנחנו צועקים בתפילה, אנחנו שרים, מנגנים, רוקדים, מתוועדים, לומדים חסידות – העיקר שאנחנו מבקשים שמשהו סוף־סוף יזוז בלב הזה. שיתקשר בקדוש ברוך הוא, שירגיש את הקדוש ברוך הוא". אולי הוא אפילו קצת דמע כשאמר את זה. אנחנו עושים כל מה שאפשר כדי שקצת נזוז.

באמת, הרבה מדברים על החסד של הרב שניאור. חסידות זה מלשון חסד, ולא סתם. זה בא אצלו מאוד ביחד. כל הפרישקייט, כל־כולו, הוא לתת את עצמך למישהו אחר, לעשות חסד עם מישהו אחר.

אליה: כן, כמו שהזכרנו קודם ש'קודם לפעול ואז להתמקם'. בסוכות האחרון, בשנה האחרונה לחייו תוך כדי המחלה, הרב שניאור ארגן בכל הכוח 'מבצע לולב' גדול בתל־אביב יחד עם התלמידים. הרב שניאור יצא לרחוב מחופש לדובון אכפת־לי. הוא עמד עם דובון, בתוך תחפושת דובי, והציע לעוברים ולשבים ליטול לולב. אחד אמר לו, "האמת, שלא רציתי לברך על הלולב, אבל אני מוכן לברך רק כי אני רואה שאתה כזה גבר"... הוא לא ידע כמובן מי עומד בפנים, והכל באמצע תל אביב...

הנשקייה החסידית

אליה: אחיה, תן לנו עוד איזה משהו בעניין של החינוך והחסידות. איך בפועל מרגישים כתלמידים במוסד חינוך של הרב שניאור לפי החסידות?

אחיה: כשמדברים על החינוך החסידי, לי זה מיד מזכיר את מה שהרב שניאור הזכיר הרבה בשם הרב נריה, שהקים את כל הישיבות, שאמר "עוד עשרים שנה תהיה עוד מהפכה, מהפכה בתוך הישיבות". זו מהפכה שצריך לעשות, ואני גם זוכר שהוא אמר לי שהרב נריה אמר שמהמהפכה הזו בבירור תקרה.

בכיתה י"ב שלי, הרב שניאור היה הר"מ שלנו, ויצאנו לטיול עם הרב שניאור בי"ט כסלו אחד, החג החסידי והיארצייט של הרב נריה. בטיול הלכתי כמה שעות ליד הרב שניאור וביקשתי ממנו שיספר לי סיפורים על הרב נריה, שהם גדלו על ברכיו בכפר הרא"ה, וכן על הצדיקים שהרב מענדי, אביו שליט"א, לקח אותם אליהם בילדותם. היה מיוחד לשמוע איך הוא הכיר את הרב נריה – מזווית אחרת מכפי שמכירים אותו – את עבודת ה' שלו ואת הקשר שלו לחסידות, ובהזדמנות אחרת כדאי לכתוב את כל מה שאמר לי שם. בכל אופן, הרב שניאור אמר כמה פעמים שלדעתו המהפכה שהרב נריה התכוון אליה היא המהפכה החסידית, שהישיבות יתמלאו בעבודת ה' בחיות חסידית.

כמו שאמרת קודם, הרב שניאור דחף גם את התלמידים שילכו על ה' בכל הכוח, שילכו על הבעל שם טוב ועל החסידות בכל הכוח, עם כל הלהט והשמחה, החיות בתפילה, פסוקי דזמרה בקול וכו'.

אליה: אחד הדברים המיוחדים שהוא הכניס לחינוך החסידי, זה המון פרטים מעולם החסידות, למשל כמו שציינתי לעניין הניגונים. הרב שניאור כתב לי במכתב אישי, שהוא הקים את המוסדות כשהוא לוקח על עצמו – ממש במילים האלו – "להשתמש בכל כלי הנשק של החסידות". הוא ציין את הניגונים, אבל כמוהם לימד לעשות שימוש בכל כלי הנשק –

שכל יום יהיה ריקוד, שפסוקי דזמרה אומרים בישיבה בקול כולם ביחד, שכל שנה לומדים ניגון חדש, ובאמת זכינו שגם לשנה הזאת הרב שניאור בחר בעצמו ודאג לנו לניגון.

כשהוא היה מזכיר את מנהג חסידי קאליסק שהיו עומדים על הראש לפני התפילה, הוא אמר: "כן, חסידי קאליסק היו עומדים על הראש לפני התפילה רבע שעה, כדי להודיע לכולם שזו לא אותה תפילה שהם התרגלו אליה עד עכשיו. יש משהו חדש, יש קשר אמיתי". הרב שניאור לא עמד על הראש, אבל הוא חינך אותנו באמת להתחדש בכל תפילה, בכל זמן. להשתמש עם כל הכלים שיש לחסידות להציע - להתוועד הרבה, לשיר ניגונים, לרקוד, ללמוד חסידות, הכל.

אחיה: באופן אישי, אני יכול להגיד שבאמת עיקר מה שהוא נתן לי בחינוך החסידי, הוא מרחב שאפשר להשתגע בו על הקדוש ברוך הוא. בישיבה אפשר להתפלל בקול כמו בקרלין, לצעוק - וזה טוב. שעבודת ה' תמלא לנו את הלב ותעסיק אותנו בכל רגע.

כדי להמחיש את הדברים, הנה סיפור אישי שיצא לי לספר בשבועות האחרונים לאנשים ששאלו אותי על הרב שניאור. אחרי פסח בשמינית, הבחורים כבר מתחילים כל אחד לעשות את ענייניו ולא כל כך להיות ממושמעים... הרב שניאור מאוד הקפיד איתנו על תפילה עם הישיבה ושיעור אמונה שהוא העביר בבוקר. התפילה ושיעור אמונה היו בנפשו.

בתקופה הזאת הייתי לומד חסידות עד מאוחר ומתפלל בנחת - כך שכמובן לא הייתי גם לא בשחרית של הישיבה וגם לא בשיעורים הנפלאים של הרב שניאור, לצערי. הרב שניאור כמובן העיר לי על זה, ואמר לי להגיע לפחות לשיעור אמונה. הוא שלח לי פעם סמס אחרי שלא הגעתי הרבה זמן ברצף, עד שלא ראה אותי בבקרים בכלל: "אחיה, אני לא מוכן להכרזת המדינה העצמאית שלך"... אבל, יחד עם זה, פעם אחת הוא הגיע אליי ואמר לי: "אחיה, תדע לך שאני מאוד מחזיק ממה שאתה עושה, שאתה ככה לומד חסידות ברצינות ובנחת ומתפלל באריכות, אני מאוד מחזיק מזה".

הדבר הזה היה לי כל כך חזק, והנקודה הזו ממש הולכת איתי בשבועות האחרונים. הרב שניאור באמת דחף שנלך על הקשר עם הקדוש ברוך הוא בכל הכוח. בסדר, צריך גם לשמור על הגבולות, זה גם היה מאוד חשוב לרב שניאור שהדברים לא "ירחפו" ושיהיו בהתיישבות, כפי שמסתמא עוד נדבר ונרחיב על כך, אבל אפשר וצריך ללכת על הקדוש ברוך הוא בשיא החיות. אלו החיים שלנו, להתקשר בקדוש ברוך הוא.

אל תקפוץ לי, תעלה בסולם

אליה: באמת הצד השני של זה, הוא שהרב שניאור מאוד־מאוד הקפיד שהדברים לא יהיו תלושים.

בזמנו הייתה סערה גדולה, כשהוא לא הסכים שילמדו ספר חסידות פופולרי מסוים בישיבה התיכונית. להרבה אנשים הייתה קפידה על הרב שניאור, וגם הרבה בחורים שאלו - למה הוא לא מסכים? ! אבל אני יכול להעיד שבאותה תקופה במקביל בישיבה הגבוהה, כמעט כל פעם שהוא היה מגיע לבית המדרש הוא היה פותח בעצמו את הספר הזה, וגם היה מעודד ללמוד אותו בישיבה הגבוהה.

כמו שאמרת, העיקר שהלב יזוז לקב"ה, לכן מצד אחד צריך ללכת בכל הכוח. אבל מצד שני, לשים לב שזה במה שנוגע אליי, מה ששייך לי. אמרו לו, "למה אתה לא אומר את זה על ליקוטי תורה של אדמו"ר הזקן?" והוא אמר, "גם ליקוטי תורה אני לא ממליץ ללמוד לבחורים בתיכונית, אלא רק יחד עם הפירוש של חסידות מבוארת", שאת הביאור הזה הוא כל כך אהב. חשוב שתבין משהו ממה שאתה לומד, שתיקח טיפה אחת שהיא להביא את זה. אצל הרב שניאור, היה חשוב שהדברים יתבטאו בסוף בפרטים הקטנים של החיים. בסוף, בדברים האלו זה תפס.

אחיה: הוא לא הסכים בשום צורה שיהיו ריחופים, או כמו שהיה אומר לאחד מהבחורים שהוא הכי אהב כשראה אותו יוצא מכליו: "סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה" - צריך יחוד בין שמים וארץ.

אליה: הוא גם לא הסכים שיהפכו אותו לאחד כזה קדוש עליון. הוא לא הסכים להיות רב"ה. לא הסכים לכל דבר שהרגיש לו שיכוונן למקום כזה. אם שמו כיסא מכובד, אז הוא יזיז אותו וישים כיסא רגיל, או ישב בכיסא ליד. תמיד, בצורות מתוחכמות - בלי לעשות מזה יותר מדי עסק - הוא דאג כאילו שלא יהפוך להיות משהו מופשט. אנחנו לומדים, אנחנו עובדים בתוך החיים, והכל בעמל גדול, במסירות נפש גדולה.

הרב שניאור יצא לרחוב מחופש לדובון אכפת־לי. הוא עמד עם דובון, בתוך תחפושת דובי, והציע לעוברים ולשבים ליטול לולב. אחד אמר לו, "האמת, שלא רציתי לברך על הלולב, אבל אני מוכן לברך רק כי אני רואה שאתה כזה גבר"...

בכלים שלך והיא באמת, כפשוטו, תיתן לך כוח להתמודד עם קשיים, היא תיתן לך את הכוח מול ההתמודדויות של החיים.

הרב שניאור מאוד־מאוד הקפיד שלא לברוח מהחיים, והוא עצמו - מי יודע כמה - עזר לנו ולכל האנשים מסביבנו באמת להיכנס לתוך הדברים האלו, לפתור את הדברים באמת. אף פעם הוא לא אהב להתעסק במושגים הגדולים של החסידות. הוא תמיד־תמיד אהב להתעסק באיפה זה תופס אותנו, איפה זה מזיז אותנו, איפה זה נוגע בנו, בנקודות המצומצמות והקטנות האלו. כי באמת, כשלוקחים את זה ככה, נקודתי, זה מה שפועל, זה מה שמזיז. זו נקודה באמת חשובה, וזה נראה לי באמת המקום

בוא נגיד בכנות. כיף לספר שהייתי כך וכך שנים אצל הרב שניאור, אבל כמה אנחנו יודעים שהרב שניאור באמת מסר את הנפש שלו עלינו. צריך לדעת שהרב שניאור מסר נפש עליך.

אחיה: ממש. בכל הדרך להלוויה, יחד עם הבכי כמעט ללא הפוגה, חשבתי לעצמי כמה הרב שניאור אהב אותנו, כמה הוא אהב אותי באמת. כמה הוא העצים אותי, נתן לי לדרוך עליו בתור נער מתבגר - כאשר לאחר מכן הוא מבקש סליחה מול כל הישיבה על כך שגער בי... כמה הרגשתי שהוא פשוט נתן את עצמו בשבילנו בכלל ובשבילי בפרט. כמה רציתי לספר לו ולהחזיר לו קצת אהבה והכרת הטוב על כל החיים שלי.

רק כדי להמחיש את הפרטים הקטנים - לרב שניאור היה מאוד אכפת מהניקיון של השירותים, או למשל בישיבה התיכונית הוא היה מסתובב ואוסף לכלוכים מכל בית המדרש, ובשיחה אחרי התפילה היה מציג לכולם: "הנה לחמנייה עם עובש, הנה עטיפה של שוקו וכו'" וממש כואב על כך, צועק על זה, איך זה יכול להיות? אם אחרי התוועדות לא היו מסדרים את השולחנות, איך יכול להיות כזה דבר שככה זה נראה אחרי התוועדות, אחרי שיהודי מתעלה? כשיהודי לומד בבית מדרש, איך לא רואים את זה בחיים הפשוטים שלו?! הרב היה אוהב לספר מבעלי המוסר על האבא שהגיע לבקר את הבן שלו בישיבה, וביקש לראות רק את ארון הבגדים שלו. כשראה שהארון שלו מסודר, הוא אמר "אני לא צריך לראות יותר שום דבר. ברור לי שהוא לומד כמו שצריך".

פעם הוא סיפר בזעזוע שהוא היה באיזו חסידות, והוא ראה שבית הכיסא שם היה לא כל כך נקי... הוא שאל את אחד החסידים שם: "מה הולך פה?! איך יכול להיות שאתם ככה בכזו דבקות, להט ותפילה, וככה השירותים שלכם נראים?!" אז הוא אמר לו, "נו, עולם הזה לא מעניין אותנו..." ברב שניאור זה כל כך נגע. זו לא חסידות מבחינתו. מבחינתו, החסידות הייתה אחד המשפטים שהיה חוזר עליהם הרבה: "נתאווה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים". שכאן בתחתונים נחיה עם הקב"ה ונגלה את שמו בחיים הפשוטים.

בעירה של יום־יום

אליה: לסיום הדברים, אני לא יודע אם אתה זוכר - הייתה התוועדות י"ט כסלו עם הרב רן שריד, כקביעות המיוחדת מידי שנה, ובתוך הדברים הרב רן שריד אמר שבאמצע השנה אנחנו חיים במצב לא פשוט, אי אפשר באמצע היום להיכנס סתם ככה לבית המדרש, לדפוק על השולחן ולצעוק "ה' הוא האלוקים!" כשהוא אמר את זה, לרב שניאור מאוד הפריע שככה אומרים שבישיבה, שביכול אי אפשר באמצע היום לדפוק על השולחן ולצעוק "ה' הוא האלוקים!... אז בתור תשובה כינסו מהר את כל הבחורים, הרב שניאור והרב רן אמרו להיכנס בתוך בית המדרש, ואז כולם צעקו בכל הכוח "ה' הוא האלוקים!" ואחר כך גם "שמע ישראל"... כי אם ה' הוא האלוקים, מאוד חשוב שתלך עם הנקודה של הלב, ובאמת.

אחיה: מצלצל לי מיד מהסיפור הזה התוועדות ארוכה שהייתה בישיבה הגבוהה כהכנה לפורים - התוועדות שאפילו פרסמנו אותה כאן, בעלון 'קרוב אליך'. הרב שניאור הזכיר שם שבפורים זה הזמן בו אנחנו פושטים את כל ההצגות שלנו מכל השנה ואפשר לגלות את פנימיות הלב שלנו, והדוגמה שהוא הביא הייתה לעלות על הבימה ולצעוק "ה' הוא האלוקים!" צריך את הצעקה הזו! מצד שני, כל ההתוועדות הייתה על כך ש"רבי עקיבא נכנס בשלום ויצא בשלום" - הוא יצא בשלום כי הוא נכנס ועלה למקום של "אין עוד מלבדו" מתוך רצון לרדת חזרה למציאות, לצאת ולהביא את הקב"ה לכאן, בעולם שלנו, בחיים היומיומיים כמו שדיברנו.

אז שוב, זו דוגמה יפה איך שהיה חשוב מאוד לרב שניאור שהנקודה הפנימית של "אין עוד מלבדו", לשבור את כללי המשחק, תבער בנו ותתגלה בפורים ובהתוועדויות, אבל העיקר שזה יבוא בחיים היומיומיים. בעשיית טובה ליהודי אחר, וכמו שקצת ציינת - ויש הרבה מה להאריך בהזדמנות אחרת - על ה'הפצות' שהיו בנפשו של הרב שניאור.

אליה: יש כל כך הרבה סיפורים ונקודות מהרב שניאור, ונגענו רק בכמה מהם מהמבט שלנו כתלמידים. בפשטות, במסירות נפש, בחינוך לחסידות, בהפצות, ובאחריות על עם ישראל. יש עוד הרבה מה להאריך ולהתוועד, אבל 'חסידים לא נפרדים', ובעזרת ה' נזכה להמשיך להתוועד ולספר, והעיקר להשתנות ולהוסיף עוד אור בשמחה ומסירות, כפי שלמדנו מרבנו היקר. ■

הרב שניאור כתב לי במכתב אישי, שהוא הקים את המוסדות כשהוא לוקח על עצמו - ממש במילים האלו - "להשתמש בכל כלי הנשק של החסידות"

אמת מתוקה

הרב אורי גמסון

אחרי מיטתו של חבר אהוב ויקר, הרב שניאור קץ זצ"ל

לְהַשְׂכִּילְךָ בִּינָה, כִּי לֹא זוֹ הַדֶּרֶךְ יִשְׁפּוֹן אוֹר ה' לִהְיוֹת חָפֵץ בְּחַיֵּי בְשָׂרִים וּבְנֵי וּמְזוֹנֵי

הרב שניאור, לפני שבוע ביקרתי אותך, ובכוחות־לא־לך לחשת לחישה שבקושי נשמעה: "להשכילך בינה" אמרת, והתכוונת לאגרת הקודש י"א בספר התניא, שבה אדמו"ר הזקן מסביר למה רע לא יורד מלמעלה והכל טוב.

קראתי לך את הדברים ובכיתי. הפעם בכיתי לבד הרב שניאור, והבכי שלך, שתמיד היה מלווה אותי, היה כל כך חסר לי. אוי כמה שהוא היה חסר לי.

תמיד בכית כל כך הרבה. בכית על עם ישראל כשדיברת על הצרות שתוכפות אותו. בכית מהתרגשות אחרי קריאה של קטע בחסידות. בכית כששמעת בשורות טובות. אבל הפעם לא בכית, הפעם בכיתי לבד.

כִּי עַל זֶה אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ־זִכְרוֹנָם־לִבְרָכָה "בַּטֵּל רְצוֹנְךָ כִּרְצוֹנוֹ", דְּהַיְינוּ, שֶׁיִּהְיֶה רְצוֹנוֹ בָּטֵל בְּמְצִיאוּת, וְלֹא יִהְיֶה לוֹ שׁוּם רָצוֹן כְּלָל בְּעִנְיְנֵי עוֹלָם הַזֶּה כּוּלָּם, הַנִּכְלָלִים בִּבְנֵי חַיֵּי וּמְזוֹנֵי, וּכְמַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ־זִכְרוֹנָם־לִבְרָכָה שֶׁ"עַל כָּרְחָךְ אַתָּה חַי"

קראתי, ולא יכולתי שלא לחשוב איך כל שורה כאן מדברת עליך.

באחת הפעמים הראשונות שנפגשנו, הסברת לי על הפלא העצום שנקרא 'נחלת ישראל', המוסדות הקדושים שהקמת, הישיבה הגבוהה, הישיבה התיכונית והאולפנה, ואמרת לי אז שהשאיפה שלך היא לגרום לכל אחד מהתלמידים להרגיש שהנוכחות האלוקית מציקה לו. שלא יהיה לו מנוח, שלא יעשה חיים, אלא שהחיים יעשו אותו כלי לאלוקות, למסירות נפש, לקדושה, להתמסרות לתורה, למצוות, לאלוקות. והצלחת.

חוסר השקט שאפיין אותך, חלחל לתלמידים. חוסר הסיפוק העצמי, והחיפוש המתמיד כל הזמן אחרי מה אפשר לעשות למען הקב"ה, למען עם ישראל, כל כך מאפיין את כל מי שזכה לקבל משהו ממך "שיהיה רצונו בטל במציאות".

לא הפסקת לדבר ולחשוב מה עוד אפשר לעשות ולתקן. מה עוד אפשר ללמוד, איך עוד אפשר להעמיק את הקשר עם הקב"ה, איפה עוד אפשר לתרום לעם ישראל, כי הרי "על כרחך אתה חי", אז צריך כל רגע לנצל בשביל לעשות עוד משהו, והכל הקרין פנימה לתפילות המיוחדות, לשיעורים, להתוועדויות, לליימוד התורה.

וחיפוש האמת הזה, שכל הזמן הניע אותך, הגיע בצורה כל כך מתוקה. קשה היה שלא ללכת שבי אחריך.

וּכְשֶׁיִּתְבּוֹנֵן הָאָדָם בְּעוֹמֶק הֶבְנָתוֹ, וְיַצֵּיר בְּדַעְתּוֹ הֲוָיֵיתוֹ מֵ"אַיִן" בְּכָל רֶגַע וְרֶגַע מַמָּשׁ, הֵאֵיךְ יַעֲלֶה עַל דַּעְתּוֹ כִּי רַע לוֹ, אוֹ שׁוּם יִסּוּרִים מִבְּנֵי חַיֵּי וּמְזוֹנֵי, אוֹ שְׁאָרֵי יִסּוּרִין בָּעוֹלָם

ליד המיטה שלך, קלטתי את העוצמה. אין תלונות, אין עצב, כי הרי "האיך יעלה על דעתו כי רע לו". הצלחתי לשמוע ממך שאלה אחת "מה עם הבחורים?". גם ברגעים האלה היית עסוק בייעוד, במטרה, באלוקות. בתלמידים שלך.

וְעַל כֵּן, רֵאשִׁית הַכֹּל, שֶׁיִּשְׁמַח הָאָדָם וְיָגֵל בְּכָל עֵת וְשָׁעָה, וְיִחְיֶה מַמָּשׁ בֶּאֱמוּנָתוֹ בַּה', הַמְחַיֶּה וּמֵטִיב עִמּוֹ בְּכָל רֶגַע. וּמִי שֶׁמִּתְעַצֵּב וּמִתְאוֹנֵן – מַרְאֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ מְעַט רַע וְיִסּוּרִין וְחָסֵר לוֹ אֵיזֶה טוֹבָה, וַהֲרֵי זֶה כְּכוֹפֵר חַס וְשָׁלוֹם.

אחד הדברים הכי הכי מתוקים אצלך היה דווקא ההבנה לאתגרים, להבין את מי שמתעצב ומתאונן, ומי שלא מבין ולא מתבונן. השמחה שלך עצמך הגיעה אחרי מאבק והתמודדות, ולא פחדת לספר על זה, לא פחדת מה יגידו, לא חיפשת פוזה, ולא חששת להתמודד עם טענות של כפירה, שהפוכות לגמרי מכל מה שאתה שואף אליו, ובלבד שבסוף, אחרי ההתבוננות תגיע התשובה האמיתית.

אין ספור פעמים שמעתי ממך על התמודדויות מכל מיני סוגים ובכל מיני תחומים. כשישבנו לפני חג הפסח האחרון ולמדנו יחד, לבקשתך, קטע ממי השילוח, סיפרת לי על איזו מחשבה לא מפרגנת שעברה לך בראש על מישהו שפגשת במהלך אחר הטיפולים, ואיך הקב"ה הראה לך כמה טעית ביחס אליו. ובכית.

השמחה שלך, הגילה שלך בריבונו של עולם, הגיעה אחרי עבודה ועבודה קשה, שאפיינה את כל דרך עבודת ה' שהראית לכולנו. לעמול על עבודת ה', לעמול כדי להגיע למה שצריך להגיע, ולא לפחד מהקשיים שבדרך.

כִּי עִיקַּר בְּרִיאַת הָאָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה הוּא בִּשְׁבִיל לְנַסּוֹתוֹ בְּנִסְיוֹנוֹת אֵלּוּ, וְלָדַעַת אֶת אֲשֶׁר בִּלְבָבוֹ, אִם יִפְנֶה לְבָבוֹ אַחֲרֵי "אֱלֹהִים אֲחֵרִים", שֶׁהֵם תַּאֲוֹת הַגּוּף הַמִּשְׁתַּלְשְׁלִים מִ"סִּטְרָא אָחֳרָא", וּבָהֶם הוּא חָפֵץ, אוֹ אִם חֶפְצוֹ וּרְצוֹנוֹ לְחַיּוֹת חַיִּים אֲמִתִּים הַמִּשְׁתַּלְשְׁלִים מֵ"אֱלֹקִים חַיִּים".

כמה פעמים סיפרת על הצומת הזו שבין הפנייה לחיי הגוף ובין הבחירה באלוקים חיים. בביטול הלא ברור לגמרי שהיה לך, סיפרת בהערכה של אמת על החקלאים בכפר הרוא"ה שהיו קמים מוקדם כדי להתפלל, ועד כמה אתה רחוק מההקרבה שהם מוכנים היו להקריב למען הקב"ה. רק חיפשת איפה מקריבים משהו למען הקב"ה, והסתכלת בהתפעלות על כל מי שפנה בצומת הזו לכיוון הקב"ה.

אבל, זה היה בדיוק מי שהיית אתה.

ערב ראש השנה. בעוד כמה שעות נכנס החג הקדוש. אתה מתקשר אליי "אני בכניסה ליישוב, תפתח לי את השער", וכמו מלאך אתה מופיע עם עציץ, ומתנות קטנות לילדים, כאילו אין שום דבר אחר שאתה אמור לעשות ברגעים האלה, רק להגיע אלינו ולשמח אותנו רגע לפני ראש השנה. לא לקחת את הפנייה בצומת לכיוון הנוח לך, לקחת בדיוק לכיוון ההפוך, אבל זה לא הפריע לך לייסר את עצמך כל הזמן, עד כמה אתה לא מספיק חושב על הקב"ה.

כמה פעמים התקשרת אליי, ושאלת אם במקום השליחות שלנו צריך בחורים שיבואו ויחזקו. לא חשבת מה יהיה אצלך בישיבה אם החברה יעזבו, העיקר שהבחורים ילמדו מה זו מסירות נפש ושיחוו קצת שליחות. היית שותף של אמת בשליחות הזו.

וּבֶאֱמוּנָה זוֹ בֶּאֱמֶת, נַעֲשֶׂה הַכֹּל טוֹב גַּם בְּגָלוּי, שֶׁבֶּאֱמוּנָה זוֹ שֶׁמַּאֲמִין שֶׁהָרַע הַנִּדְמֶה בְּגָלוּי, כָּל חִיּוּתוֹ הוּא מִ"טוֹב" הָעֶלְיוֹן, שֶׁהִיא חָכְמָתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁאֵינָהּ מוּשָׂגֶת, וְהִיא ה"עֵדֶן" שֶׁלְּמַעְלָה מֵעוֹלָם־הַבָּא, הֲרֵי בֶּאֱמוּנָה זוֹ נִכְלָל וּמִתְעַלֶּה בֶּאֱמֶת הָרַע הַמְדוּמֶּה בַּ"טוֹב" הָעֶלְיוֹן הַגָּנוּז:

הגענו לקטע הזה, ורק אתה תוכל להבין כשאשאל: נו. אז מתי נצליח לראות? רק אתה באמת תוכל להבין את הקושי שלי במפגש שבין האמונה והעולם. כמה פעמים פניתי אליך בהתוועדות, כשדיברתי על הקשיים שיש בעבודת ה', כשאתה לצידי, ואף אחד לא מבין על מה אני מדבר, ורק רציתי להסתכל עליך ולשאול אותך "הרב שניאור, אבל אתה מבין אותי. נכון?" ולשמוע את הקול הצרוד והמתוק שלך עונה לי "בטח שאני מבין אותך". להסתכל לך בתוך העיניים הצוחקות שלך, ולדעת שבסוף הדרך מחכה תשובה.

אבל עכשיו אני מסתכל הצידה, מחפש אותך, ואתה לא כאן כדי לשאול אותך. כדי להתחזק ממך.

אתה חסר לי.

מצטער, יצר הרע שלי, יש לי ברית עכשיו

אני כבר מזמן לא בישיבה, מה פתאום חברותא עכשיו?! > אם זה מה שאתה חושב עליו – לא צריך להרוג אותך, כבר עשית את זה לעצמך > מסריח, מסריח, אבל יש לי קלף מנצח <<< במלאת שבעה להסתלקותו של הרב שניאור קץ זצ"ל, מובאים לעילוי נשמתו דברים שנהג ללמד מדי שנה בחודש אלול

מעשה מקאפצין פאשא

פעם אחת היה אצל המלך התוגר איש אחד מאחינו בני ישראל שהיה חשוב בעיניו מאד מכל שרי המלוכה אשר לו, ויאהבהו אהבה גדולה ועצומה מאד יותר מכל שרי המלוכה אשר לו. ובכל יום ויום היה קורא אותו לביתו להשתעשע עמו יחד.

ויקנאו בו שרי המלוכה, וחשבו מחשבות להעליל עליו לפני המלך ויאבדוהו מן העולם. והיה ביניהם פאשא אחד שהיה נקרא קאפצין פאשא, ששנאתו להישראל הזה היתה גדולה יותר מכל השרים. ולפני הישראל הראה עצמו כאוהב לו, ובכל יום חשב מחשבות חפצו שיצליח בידו למצא עליו איזה עלילה לפני המלך.

פעם אחת בא הפאשא הנ"ל להישראל הנ"ל, והתחיל לדבר עמו בערמה ויספר לו באשר שהיה אצל המלך ושמע מפיו איך שהוא אוהב אותך, אך יש לו יסורים מדבר אחד, כי כשאתה בא לפניו לדבר אתו אינו יכול לסבל ריח פיך, כי הוא מרגיש ריח רע נודף מפיך, והוא אינו יכול להיות בלעדיך, ויש לו יסורים גדולים מזה, ולזאת עצתי כי בכל עת שתבוא לפני המלך, תאחז מטפחת עם בשמים לפני פיך, כדי שלא ירגיש המלך הריח הרע מפיך, כי הבשמים יבטלו הריח רע למען לא תבאש בעיני המלך. והישראל הנ"ל מחמת תמימותו האמין לדבריו, ונסכם בדעתו לעשות כן.

אחר כך הלך הפאשא הנ"ל אל המלך ויספר לו כי שמע מהישראל הנ"ל, שאמר שיש לו יסורים גדולים, כי בכל עת

שמדבר עם המלך מרגיש ריח רע יוצא מפי המלך, על כן נסכם עצתו כשיבוא לדברך עמך אדוני המלך, יאחז מטפחת עם בשמים נגד פיו כדי שלא ירגיש ריח רע מפי המלך, וזה לך האות כי כנים דברי, כי למחר כאשר יבא לדבר עמך תראה בעיניך שיאחז את המטפחת נגד פיו. כששמע זאת המלך נתכעס מאד, ואמר לו כשאראה אשר כנים דבריך אז אאבד אותו מן העולם.

והנה הישראל הנ"ל בא ביום מחר לפני המלך, ויאחז המטפחת נגד פיו כאשר יעץ לו הפאשא, כי האמין לדבריו. והמלך כשראה זאת ויוכח לדעת כי כנים הם דברי הפאשא, תכף כתב מכתב כדברים האלה, "כאשר יבא האיש המוסר כתב זה לפניכם תשליכו אותו תכף לכבשן האש אשר כל חייבי מיתות נשרפים שם". והמלך חתם את המכתב בחותמו, ואמר לזה האיש, אבקש ממך שאתה בעצמך תביא את המכתב הזה להאיש שנכתב על [האדרעס] הכתובת שהוא במקום פלוני. והישראלי הנ"ל לקח המכתב והבטיח למלך אשר יעשה כדבריו, ולא ידע מה כתוב בו והלך לביתו.

והנה זה האיש ישראל הנ"ל היה מחזיק מאד במצוה למול ילדי ישראל, ובכל עת שכבדוהו במצות חתוך, לא פנה אל שום מניעה שהיה לו כי המצוה היתה יקרה בעיניו מאד. ואז באותו היום שהיה צריך לנסע למסור המכתב מהמלך למקום אשר נשלח, וה' אשר חפץ להציל ידידו הנאמן, סבב שבא אחד מכפר אחד וכבדו שיסע עמו להכפר ולמול את בנו. ומחמת כי דרכו היה לבלי להניח את המצוה הזאת בשום אופן, התחיל לחשב מה אעשה לצווי המלך בדבר מכתבו.

וסבב ה' שבא לנגדו הפאשא הנ"ל. ויספר להפאשא שהיה אצל המלך, והמלך מסר לו מכתב שימסרהו להאיש שנשלח לו, והיום הזמין לו ה' מצות חתוך, ודרכי לבלי להניח את המצוה הזאת בשום אופן, על כן אני מבקש ממך שתקח את המכתב ותוליך אותו לשם. והנה הפאשא הנ"ל שמח מאד, כי עתה יוכל להלשין עליו עוד לפני המלך, כי לא עשה רצון המלך עם המכתב. ויקח הפאשא המכתב מידו ומסרו לזה האיש שנשלח אליו. וזה היה ממונה לשרוף החייבי מיתות של המלך, ותכף חטף את הפאשא הנ"ל ויזרוק אותו לתוך כבשן האש ונשרף, כאשר מגיע משפטו על פי ה' מדה כנגד מדה.

והנה הישראלי לא ידע כלל מהנ"ל שנעשה לו, למחר חזר ובא לפני המלך. וכשראה אותו המלך תמה מאד, ואמר לו העוד לא מסרת את המכתב שנתתי בידך להאיש הנ"ל. השיב לו אדוני המלך את המכתב מסרתי לקאפצין פאשא הנ"ל, שהוא ימסרנה להאיש, יען כי השם יתברך הזמין לי מצות חתוך, ודרכי לבלי להניח את המצוה הזאת. אז הבין המלך הלא דבר הוא שישרף זה הפאשא שהלשין עליו לפניו. ושאל המלך תכף את האיש, מה זה שאתה אוחז מטפחת עם בשמים נגד פיך בעתה שאתה מדבר עמי. השיב לו שהפאשא נתן לו עצה הזאת, כי אמר לי ששמע ממך שאינך יכול לסבל ריח פי.

אז ספר לו המלך איך שהפאשא הלשין עליו לפניו שאמרת לו שאינך יכול לסבל ריח פי, ועל כן תאחז מטפחת עם בשמים שלא תרגיש ריח רע מפי. ויספר לו המלך מה שהיה כתוב בהמכתב שנתן לו, ואמר לו עתה אני יודע אשר ה' השליט בארץ אשר מציל ידידיו מכל רע, ולהפאשא הנ"ל כאשר זמם לעשות בך, כן נעשה לו, וישב לו ה' גמולו בראשו. ומאז והלאה נתגדל בחשיבותו בעיני המלך יותר מכל השרים אשר אתו, והיה חשוב ויקר בעיניו מאד מאד.

(כוכבי אור, ספורים נפלאים ג)

ה' משתעשע בנו

מה העניין של המעשייה הזאת? לכאורה זה נשמע כמו סיפור חסידי קלאסי; **בסוף הגוי נשרף ובא לציון גואל, והיהודי חי לעולמי עד בעושר וכבוד** מעתה ועד עולם, קדיש דרבנן...

אחרי שלמדתי קצת את הסיפור הזה, אני חושב שהוא אחד הסיפורים הכי נפלאים שיש לרבי נחמן.

המלך הוא מלכו של עולם. הקדוש ברוך הוא אוהב להשתעשע עם יהודים, אוהב להשתעשע איתנו. יש תורה של החוזה מלובלין **שכאשר יהודי הולך לעשות משהו בעבודת ה' - אסור שיתחיל לחשוב כל מיני חשבונות 'אולי זה לא שייך לי בגלל כל מיני עבירות אחרות שעשיתי'**. מדובר כמובן על יהודים כשרים, שהנקודה האמיתית שלנו היא באמת נקודה טובה, ולא רעה.

בעל־התניא אומר שלפעמים יש ימים שיש לאדם הארה רוחנית מכל מיני סיבות, והוא מגיע לתפילה ובאמת רוצה להתפלל. **נכון שיש גם המון ימים שאנחנו מתפללים רק בכוונה שתיגמר התפילה, מכוונים כל התפילה שהיא תיגמר... אבל יש ימים שדווקא כן הולך לנו**, ויש יהודי שהמלך, הקדוש ברוך הוא, משתעשע בו. הקדוש ברוך הוא באופן עקרוני משתעשע בכל יהודי, שמח מאוד־מאוד מזה שיש מציאות של יהודי בעולם.

מה עושה היצר הרע? היצר הרע אומר ליהודי: בוא תהיה אמיתי לרגע; אם אתה באמת מכיר את עצמך, יש לך ריח רע מהפה. המון ריח רע מגיע ממך.

הגמרא בברכות אומרת שאם באו לאדם ייסורים - שיפשפש במעשיו, אם לא מצא - יתלה בביטול תורה, ואם גם בזה לא מצא - בוודאי הם ייסורים של אהבה. אנחנו עוד לא הגענו למקום שלא מצאנו שום דבר שלילי שעשינו בימי חיינו מיום שנולדנו, **כך שכל מה שנשאר לנו זה רק לתלות באיזה עוון ביטול תורה של סדר ערב בישיבה התיכונית...** לא. לצערנו יש לנו הרבה מה להביא, מן הגורן ומן היקב: מידת הכעס, חשיבה מרובה מדי על עצמנו, ועוד כהנה וכהנה.

היהודי בתמימותו מאמין ליצר הרע ואומר לעצמו שהוא באמת מסריח, ואם אני מסריח אני לא יכול להשתעשע עם המלך. הרי ה' לא אוהב צבועים.

הצד הזה לכאורה נשמע מאוד אמיתי.

אל תהרוג את עצמך

אם זה הביאור, אז יש פה משהו לא ברור בסיפור. היהודי מקבל את דברי היצר הרע - **הוא כבר לא יכול להשתעשע עם המלך, כי יש לו ריח רע מהפה ויש לו הרבה בעיות** - אבל מה עם המלך? איך המלך מקבל את הדברים בכזאת צורה ומשתף פעולה, כך שכביכול היהודי חושב שיש ריח רע מהמלך?

יש כאן נקודה מאוד חשובה: זה שיהודי מחזיק מעצמו תמים, ויש לו תיאוריה כזאת שהוא מסריח, זו בעיה. בעיה חמורה. בעצם, היהודי כבר מתאר לעצמו מה ה' חושב עליו, מה המלך חושב עליו. מה ה' חושב על הקשר איתי? ברגע שאדם מתחיל לצייר את הקב"ה שכל כך אוהב אותו - שהוא כביכול כל כך שונא אותו, זו כבר בעיה חמורה מאוד.

ההמשך מתברר בצורה כזאת:

אחת השאלות שעולות על הסיפור, זו השאלה: **למה המלך לא חתך לו את הראש מיד במקום?** למה הוא פשוט לא יכול להגיד למישהו "תן לו כדור בראש בבקשה"?

רבי נחמן רוצה לומר, שבמצב כזה המלך כבר לא צריך להמית אותך בעצמו. הרי מה כל הגאונות בסיפור? שהיהודי הורג את עצמו. **המלך אומר לו בעצם: אתה תהרוג את עצמך. קח מכתב שכתוב בו 'נא לזרוק אותי לאש', ונזרוק אותך לאש.** מה הכוונה? ה' לא צריך להמית כבר את הבן אדם על ידי איזה עונש, כי כשיהודי מצייר כך את הקדוש ברוך הוא - שהקדוש ברוך הוא חושב עליו שהוא מסריח - הוא כבר לוקח את הגיליוטינה בעצמו ומוריד אותה על צווארו. אם הוא לוקה בדמיון כזה, זה כבר מוות.

זה קצת כמו שאנחנו אומרים כל שנה לפני תשעה באב. עם ישראל

אומרים במדבר "בשנאת ה' אותנו הוציאנו מארץ מצרים". הרבה מסבירים שהחטא של המרגלים היה שהם לא האמינו בעצמם, "ונהי בעינינו כחגבים", והם סברו שכדי לכבוש את ארץ ישראל שהיא ארץ של כאלו ענקים, נדרשים אנשים צדיקים עם יראת שמיים. אם אנחנו לא צדיקים, אין לנו סיכוי עליהם.

כלומר, מה היה הדמיון שלהם על ה'? שה' לא אוהב אותנו כי אנחנו לא צדיקים. אבל הם גם אמרו דבר נוסף שעליו אנחנו סובלים בתשעה באב; הם אמרו שכנראה המלך כל כך לא מאמין בנו, **הוא כבר ממש שונא אותנו. ובגלל שהוא שונא אותנו, כל מה שהוא עשה זה כדי לגמור עלינו.** "בשנאת ה' אותנו הוציאנו מארץ מצרים - לתת אותנו ביד האמורי להשמידנו".

זה כבר דמיון נוראי, ככה נראה אדם שממית את עצמו.

יש יהודי שיש לו קצת בעיות רוחניות במידות, והוא כבר בונה על זה תיאוריה שלמה שהוא והקדוש ברוך הוא לא יכולים לדור בכפיפה אחת. יכול להיות שהוא גם מצא כל מיני פסקאות בכל מיני ספרים כדי לאשר את העניינים האלה. יש לו גם הוכחות במציאות שהוא רחוק מה' ובגלל זה לא הולך לו כלום, ובעצם ה' הורס לו הרבה דברים שהוא רוצה לעשות.

ובכן, ברור: **ה' שונא אותי וזהו**, עכשיו כבר הולכים לסגור את הבאסטה.

במצב נורא כזה, מהיכן באמת באה הישועה?

יש נקודה טובה!

בסיפור זה היה נשמע מאוד יפה, בדיוק ברגע האחרון תופסים את קאפצין פאשה וזורקים אותו ישר לאש. יש תמונה יפה.

מה הסוד כאן? **רבי נחמן אומר שיש תורה רפ"ב, יש נקודה טובה.**

נסביר:

היהודי מצייר את עצמו שהוא כבר הרבה שנים רחוק מהקדוש ברוך הוא. בואו נחשוב על הקטע הזה. נכון שכאן בסיפור זה בצורה מוקצנת, שה' שונא אותי ממש, אבל הרבה פעמים אנחנו פוגשים את זה בצורה עדינה יותר. לפעמים כשאני מדבר עם בוגרים שלי, אנשים שלימדתי אותם בעבר והם כבר קרוב לגיל ארבעים עם חמישה-שישה ילדים, אני שואל אותם למה הם לא לוקחים חברותא ויושבים ללמוד תורה מדי פעם. הרבה פעמים הם אומרים לי: "**שמע הרב, ניסינו, בישיבה זה היה נחמד. השנים בישיבה היו שנים יפות. אבל אנחנו כבר לא בעולם היפה, אנחנו כבר בעולם אחר**". אנחנו כבר זקנים, זהו, אנחנו כבר סוסים מתים.

נו, אז מה עושים כשאתה מרגיש סוס מת? רבי נחמן אומר שאתה צריך למצוא בעצמך נקודה כלשהי שבה אתה בכלל לא סוס מת. איזושהי נקודה טובה בה אתה קשור למלך בצורה כזאת שזה יכול להפוך את כל המציאות של החיים שלך. זה העניין של תורה רפ"ב, של נקודה טובה.

בסיפור שלנו, היהודי הגיע למצב שהוא לוקח את עצמו למוות, כי הוא מחזיק מזה שהמלך בטוח שהוא מסריח. הוא כבר מחזיק אפילו פתק שהוא הולך למות. בשלב הזה היצר הרע פוגש אותו, והיצר הרע מגיע בחיוך כזה של **'איזה יופי, כבר גמרתי את היהודי הזה טוטאלית! הוא כבר זקן, כבר לא תהיה לו חברותא...** הוא מסכן והוא כבר התרחק כל כך עד שהוא בטוח שהקדוש ברוך הוא שונא אותו. נפלא! עשיתי עבודה סוכר!'

אבל היצר הרע הוא "מלך זקן וכסיל", את תורה רפ"ב הוא לא למד. מסכן, הוא אמנם למד הרבה, אבל את זה הוא לא למד.

כאן היהודי הביא לו בהפוכה, ושינה את כל המציאות. היהודי אומר לו **'נכון שאני מסריח, אבל דע לך שיש לי מצווה אחת שאני לא מוותר עליה לעולם** - מצוות ברית מילה. לא יעזור שום דבר. יגיד המלך בעצמו, תגיד האמא של המלך, אני לא מוותר על מצוות מילה. אם קוראים לי למול - אני מגיע!'. ואז היהודי ניצל והיצר הרע נשרף.

היהודי מכריז שיש מצווה אחת שבה הוא דבוק בה' יתברך, ואז מתגלה שבעצם יש לו שייכות להכל. זה בכיוון של הסיפור על בן המלך שעשוי מאבנים טובות. בהתחלה היה עליו כישוף והוא נהיה מצורע, אבל דווקא על ידי הצרעת פתאום בצבצו ממנו האבנים הטובות.

מזה מגיעה הישועה. זה מזכיר קצת את מה שמסופר בגמרא על דוד המלך שהיה בבית המרחץ והצטער על כך שהוא ערום מכל המצוות, עד שנזכר שהוא מהול ואמר "שָׂשׂ אָנֹכִי עַל אִמְרָתֶךָ כְּמוֹצֵא שָׁלָל רָב". כלומר, **יש איזו נקודה שגם כשאני מרגיש ערום, אני לא באמת ערום - אני נמצא עם המלך.** אני חתום בחותם של המלך, לגמרי.

וזה מהפך את הכל.

על ספת הטיפולים עם חנה דיין

טור 217

התפקידים שגונבים לנו את האהבה

לפעמים התפקידים שאנחנו לובשים כדי לשרוד הם בדיוק אלו שחונקים אותנו. רק כשמוכנים לשחרר אותם, ניתן לגלות מי אנחנו באמת

"אני לא מבין; אני כל הזמן עושה דברים בשביל דנה, בשביל הילדים, בשביל כולם - אבל במקום שיעריכו וארגיש שאני יכול להתרווח בנחת, אני פשוט נחנק", אמר עמיחי.

"נחנק?" שאלתי.

"לא משנה מה אני אעשה, זה אף פעם לא מספיק", ענה.

דנה חייכה חיוך עייף.

"אתה באמת עושה עבורי המון, אבל זה מרגיש שאתה עושה כדי להוכיח שאתה בסדר ולא באמת עבורי", הגיבה לו דנה.

"עמיחי, כשאתה אומר שלא משנה מה תעשה - אף פעם זה לא מספיק, איך זה מרגיש בגוף שלך ממש עכשיו?" שאלתי את עמיחי.

עמיחי עצם עיניים.

"זה גורם לי להרגיש כבדות, לחץ בחזה. כאילו אני לובש חליפה צרה ומהודקת מדי", ענה.

"ומה החליפה הזו מסמלת?" שאלתי.

"החליפה הזאת? תפקיד שנכנסתי אליו כמציל".

"ואז?" שאלתי.

"אם אני לא בתפקיד הזה ואני לא זה שמחזיק את כולם, אז מי אני בכלל?" אמר עמיחי.

"עמיחי, כשאתה נכנס לתפקיד המציל והגוף מתכווץ, זה סימן שאתה נאחז חזק בזהות שמגבילה אותך. מתחת לכל זה, יש משהו אחר - יש זרם של חיים שרוצה לעבור דרכך", הסברתי.

"לעבור דרכי?" שאל עמיחי.

"לא כמציל, אלא כעמיחי", עניתי.

"אני לא בטוח שאני מבין", אמר מבולבל.

"אנחנו רגילים לחשוב בדרך בינארית: נכון / לא נכון, טוב / רע. אבל הגוף שלך הוא מצפן מסוג אחר, שמספר מתי אתה נאחז בנסיונות שליטה ומתי אתה פתוח לריפוי. כשאתה פתוח - יש זרימה, שמחה וביטחון".

"אני כמעט ולא מכירה אותך במצב כזה, אתה רוב הזמן או לחוץ או מתגונן", דנה פנתה אליו בשקט.

"אם תעצרו רגע את כל הסיפורים וההסברים ופשוט תשאלו את עצמכם שלוש שאלות פשוטות..."

"אילו שאלות?" קטעה אותי דנה.

"מי האדם שיושב מולי?

מה הוא מרגיש ממש עכשיו?

מה הכי יועיל לו?" עניתי.

"ואז?" שאלה דנה.

"תחשבו איך תיראה השיחה ביניכם?" שאלתי את שניהם.

"אני רואה אותך עייפה, מותשת", עמיחי פנה לדנה.

"אני רואה אותך לחוץ ותמיד מנסה להחזיק הכל. מה שיועיל לך עכשיו זה אולי פשוט לדעת שאני איתך גם אם אתה לא מחזיק את כל העולם", פנתה אליו דנה עם עיניים דומעות.

השקט שהיה בחלל החדר היה שקט של ריפוי.

"דנה, מה התפקיד שלך?" פניתי לדנה.

"המבקרת. זו שתמיד יודעת הכי טוב. אמא שלי הייתה כל הזמן על המשמר, מתקנת ומתלוננת, וכנראה שירשתי את זה ממנה", צחקקה דנה בעצב.

"כאב לא נעלם, אלא עובר מדור לדור, וכשאנחנו מתבוננים בו בחמלה אנחנו מבינים שגם אמא שלך פעלה ממקום כואב. עכשיו יש לך את ההזדמנות לא רק לא להמשיך את הדפוס, אלא להתחיל את הריפוי".

"אני אף פעם לא חשבתי עליה כעל מישהי פצועה, אלא כמעין שופטת מלאה בביקורת", ענתה.

"החיים לא נועדו להיות בעיות שצריך לפתור אותן. החיים הם מסע. הנשמות שלכם נפגשו כדי לפתוח קומה חדשה. הפצעים שאתם מרגישים הם לא אויב אלא שערים. כל פעם שאתם חוזרים לאותם ויכוחים או כאבים, זה לא עונש ואתם לא באמת תקועים בלופ. אתם בתוך תנועה ספירלית שבה אתם פוגשים את אותו המקום אבל כל פעם ממדרגה גבוהה יותר. כשאתם מתנגדים לזה, אתם לא מצליחים לעלות קומה, וזה מאוד מקשה על הריפוי".

"אז אני לא צריך להיות יותר 'המציל'?" שאל עמיחי.

"אתה צריך להיות מי שאתה באמת.עמיחי שמאפשר לזרם לעבור דרכו והופך להיות פשוט וטבעי יותר. לא עמיחי שנמצא בהצגה", הסברתי.

"ואולי גם אני יכולה לעזוב את התפקיד של השופטת ולראות אותך יותר, ולבדוק מה אתה באמת מרגיש", אמרה לו דנה בהבנה.

"וזה בדיוק כל היופי בשלושת השאלות, שעוקפות את הצורך לשלוט ופותחות מקום לענווה וחמלה.

בפעם הבאה שאתם מרגישים את הצמצום או הדריכות הזו, עיצרו. שאלו את עצמכם: איזה תפקיד אני מחזיק עכשיו? ואז, מתוך מקום של חמלה וענווה תשאלו את עצמכם: מה הכי יועיל לי עכשיו? תאפשרו לגוף שלכם להדריך אתכם מתוך קשיבות אמיתית אליו".

כל הפרטים שונו למען שמירת הפרטיות

חנה דיין - טיפול פרטני לנשים במשברי חיים | פסיכולוגיה יהודית תורת הנפש | קליניקה פרטית בשפלה | אפשרות גם בזום | 054-4480705 | מייל: hanna.tipul@gmail.com
לכל המאמרים: www.hannad.co.il | (טיפול פרטני לגברים יינתן על ידי מטפל)
ניתן לעקוב אחר הטורים בערוץ הוואטסאפ של חנה דיין